

Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Planlanması ve Uygulanmasına İlişkin Okul Öncesi Öğretmenlerinin Görüşleri

Tuğba KANMAZ¹, Fatma TEZEL ŞAHİN², Ali ÖZCAN³

¹Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0003-0810-6304>

²Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0003-2098-2411>

³Pamukkale Üniversitesi, Denizli, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0003-2589-0591>

Email: tugba.kanmaz@ahievran.edu.tr, ftezel68@gmail.com, aliozcan@pau.edu.tr

Türü: Araştırma Makalesi (Alındı: 22.06.2024 - Kabul: 31.12.2023)

Öz

Bu araştırmada okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin yaratıcı drama etkinliklerinin planlanması ve uygulanmasına ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu doğrultuda nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme tekniklerinden kartopu örnekleme ile belirlenmiştir. Araştırmaya, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında bağımsız anaokullarında ve ilkokula bağlı anasınıflarında çalışan 20 gönüllü okul öncesi öğretmeni katılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerinin planlanması ve uygulanmasına ilişkin görüşlerini belirlemek için Öğretmen Görüşme Formu'ndan yararlanılmıştır. Görüşme formunda yer alan sorular öğretmenlere yüz yüze veya telefon aracılığı ile yöneltilmiştir. Okul öncesi öğretmenleri ile yapılan görüşmeler sonrasında elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre okul öncesi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun yaratıcı drama etkinliklerine haftada birden fazla kere yer verdikleri görülmüştür. Öğretmenlerin, yaratıcı drama etkinliklerini planlarken; kazanım ve göstergelere, yaş grubuna, çocukların ilgisini çekmesine, yaratıcılıklarını geliştirmesine ve farklı bakış açıları kazanmasına dikkat ettiklerine rastlanmıştır. Sonuçlar öğretmenlerin yaratıcı drama etkinliklerini uygularken çocukları zorlamamaya, onların isteklerini gözetmeye, duygu ve düşüncelerini rahatça ifade edebilmelerine özen gösterdikleri yönündedir. Öğretmenlerin yaratıcı drama etkinliklerini uygularken karşılaştıkları sorunların başında ise çocukların isteksizliği ve çekingenliği gelmektedir. Ayrıca öğretmenlerin sınıfların yeterli büyüklüğe sahip olmayışına bağlı olarak çocukların hareket alanlarının kısıtlandığına değindikleri görülmüştür. Sonuçlar özellikle erkek çocuklarının yaratıcı drama çalışmalarına ilgi duymadığına, kaynak azlığına ve çocuklardaki hareketli davranışların öğretmenleri zorladığına işaret etmektedir. Bu sonuçlar ışığında; okul öncesi öğretmenlerine yönelik yaratıcı drama etkinliklerini planlama ve uygulama konusunda hizmetiçi eğitimler, seminerler, atölye çalışmalarının düzenlenmesi, okullarda yaratıcı drama için uygun sınıf/alanın oluşturulması ve drama sürecinde kullanılacak çeşitli materyallerin temin edilmesi önerilebilir.

Anahtar Sözcükler: Yaratıcı drama, Yaratıcı Drama Etkinlikleri, Okul Öncesi Dönem, Okul Öncesi Öğretmeni

Preschool Teachers' Opinions on the Planning and Implementation of Creative Drama Activities

Abstract

In this study, it was aimed to determine the views of teachers working in preschool education institutions on the planning and implementation of creative drama activities. In this direction, case study design, one of the qualitative research methods, was adopted. The study group of the research was determined by snowball sampling, one of the purposeful sampling techniques. In the 2022-2023 academic year, 20 volunteer preschool teachers working in independent kindergartens and kindergartens affiliated with primary schools participated in the study. The Teacher Interview Form was used to determine the views of preschool teachers on the planning and implementation of creative drama activities. The questions in the interview form were directed to the teachers face-to-face or via telephone. The data obtained after the interviews with preschool teachers were analyzed by content analysis. According to the results of the research, it was seen that the majority of preschool teachers included creative drama activities more than once a week. While planning creative drama activities, teachers focused on achievements and indicators, age groups, attracting children's interest, developing their creativity, and gaining different perspectives. The results show that teachers pay attention to not forcing children, observing their wishes, and allowing them to express their feelings and thoughts freely while implementing creative drama activities. One of the main problems teachers face when implementing creative drama activities is children's reluctance and shyness. It was also observed that teachers mentioned that children's movement areas were restricted due to the insufficient size of the classrooms. The results indicate that boys are not interested in creative drama activities, that there is a lack of resources, and that children's active behaviors challenge teachers. In light of these results, it can be suggested to organize in-service training, seminars, and workshops for preschool teachers on planning and implementing creative drama activities, to create a suitable classroom/space for creative drama in schools, and to provide various materials to be used in the drama process.

Keywords: Creative drama, Creative Drama Activities, Preschool Period, Preschool Teacher

Giriş

Okul öncesi dönem, çocukların içinde buldukları zaman dilimi itibariyle gelişimleri açısından önem gösterilmesi gereken bir öneme sahiptir. Yaratıcı dramın çocukların gelişim alanlarına etkisi düşünüldüğünde bu dönemde önemli bir öğrenme aracı olarak kabul edildiği söylenebilir (Fleming vd., 2004; Ömeroğlu vd., 2004). Yaratıcı drama, çocuklara alternatif dünyalar sunması, farklı bakış açıları kazandırması ve temsil yeteneklerini geliştirmesi için pek çok kapı aralamaktadır (Hendy ve Toon, 2000; Szecsi, 2008). Yaratıcı drama etkileşimli öğrenme ortamları ve ilgi çekici materyalleri ile çocukların deneyim kazanmalarına, yaratıcılıklarının gelişmesine katkıda bulunmaktadır (Baldwin, 2009; Mayesky, 2005; Prentice, 2000). Ayrıca yaratıcı drama çocukların kendisini ve başkalarını daha yakından tanımasını, yeteneklerinin farkına varmasını, empati kurabilmesini, farklı bakış açılarından bakabilmesini, oyun içinde keşifler yapabilmesini ve aktif olmasını da sağlamaktadır (San, 1991).

Okul öncesi dönemin, çocukların gelişimleri açısından kritik bir zaman aralığı olduğu göz önüne alındığında, drama etkinliklerinin çocukların gelişimlerini desteklemede (Mages, 2006), okul öncesi eğitim programında yer alan diğer etkinlikler kadar önemli bir yeri olduğu söylenebilir. Szecsi (2008)'de okul öncesi öğretmenlerinin programlarında yaratıcı drama etkinliklerine yer vermeleri gerektiğine işaret etmektedir. Okul Öncesi Eğitim Programı'nda (2024) yaratıcı drama etkinliklerinin tek başına ele alınabileceği gibi diğer etkinlik türleri ile bütünleştirilerek de planlanıp uygulanabileceği görülmektedir. Her ikisi içinde etkinliklerin planlanmasında çocuk merkezli bir yaklaşımın benimsenerek çocukların gelişim özelliklerine, yaşlarına, ilgi ve ihtiyaçlarına dikkat edilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda yaratıcı drama etkinliğinin hangi etkinlik türü ile bütünleştirileceği, ele alınacak kavramlar, kazanım ve göstergelere ulaşmak için başvurulacak teknikler, süre, materyaller ve mekanın hazırlanması için öğrenme sürecinin dikkatli bir şekilde yapılandırılması önem taşımaktadır (Kandır, 2003; Köksal Akyol, 2003).

Aktaş Arnas (2008)'a göre bir okul öncesi öğretmeni çocuklar için yaratıcı drama etkinliği planlarken öncelikle kendisine amacının ne olduğunu sormalıdır. Bu doğrultuda çözülmesini istediği problemi ele alarak süreci başlatmalıdır. Daha sonra çocukların hangi kazanımları elde etmesini istediğini sorgulamalıdır. Bunu da en iyi hangi ortamda gerçekleştirebileceği, çocuklara dağıtılacak roller ve kendisinin alacağı rol hakkında karara vararak yapmalıdır. Kandır (2003)'a göre de okul öncesi eğitim programının amaçları ile yaratıcı dramının hedeflerinin birbiriyle uyumlu olması gerekmektedir. Önder (2007) ise yaratıcı drama etkinliğinde belirlenen hedeflerin ısınma, canlandırma ve değerlendirme aşamalarına etkili bir şekilde yerleştirilmesi gerektiğine değinmektedir. Öğretmenlerin okul öncesi eğitimin amaçlarını ve ilkelerini gözeterek hareket etmesi yaratıcı drama etkinliklerinin çocuklar üzerindeki etkililiğini artıracaktır (Aral vd., 2007). Chan (2009)'a göre öğretmenlerin yaratıcı drama etkinliklerini planlama ve uygulama noktasında yeterli bilgi ve beceriye sahip olması, kullandığı tekniklere uygun davranışlar sergilemesi yaratıcı dramının amaçlarına ulaşmasında ön koşulları oluşturmaktadır.

Yaratıcı drama etkinliklerini uygularken öğretmen çocuklara kendilerini ifade edebilmeleri için fırsatlar sunmalıdır. Bu dönemde çocuklar benzer yaş ve gelişimde olsalar dahi çocukların bireysel farklılıklarının gözetilmesi elzemdir. Öğretmen çocukların duygularına, düşüncelerine ve davranışlarına yanlış ya da doğru diye yaklaşmaksızın kabul edici davranışlar sergilemelidir. Aksi takdirde öğretmen çocukların yaratıcı drama çalışmalarından

zevk almasının önüne geçerek beğenilme duygularını uyandırmış olacaktır. Bu durumda ister istemez çocukların doğallıktan uzaklaşmasına sebebiyet verecektir (Köksal Akyol, 2003; Ömeroğlu, 2006). Bu durumun önüne geçmek için öğretmenin sınıfta olumlu bir atmosfer oluşturarak çocukların güvenini kazanması çok önemlidir. Aynı zamanda öğretmenin çocukları gözlemleyerek onların yapabildikleri ve yapamadıkları hakkında daha fazla bilgiye sahip olması, ihtiyaçlarını belirlemesi diğer etkinlikleri planlarken de yol gösterici olacaktır (Ömeroğlu, 2006).

Literatür incelendiğinde yaratıcı drama ile ilgili yürütülen çalışmaların daha çok yöntem boyutuna odaklanıyor oluşu (Aydın ve Aykaç, 2016; Aydoğdu ve Ulaş, 2017; Sözkese ve Öztürk Samur, 2017; Ertürk Kara vd., 2018; Kaya ve Antepli, 2018; Bayrak ve Akkaynak, 2020) yaratıcı drama eğitmeninin yeterliliklerinin önemini gözler önüne sermektedir (Metinnam, 2019). Okul öncesinden yükseköğretime kadar geniş bir yelpazede yaratıcı dramanın yöntem olarak ele alınışı yaratıcı drama eğitmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerini planlarken ve uygularken dikkat edecekleri noktaların belirlenmesine dair ihtiyacı doğurmaktadır. Bu bilgiler ışığında araştırmanın amacı okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerinin planlanması ve uygulanmasına ilişkin görüşlerini belirlemektir. Özellikle alanyazında öğretmenlerin yaratıcı drama etkinliklerini planlarken ve uygularken kendilerini yetersiz gördükleri (Kılıç, 2021; Yazıcı, 2013; Çetingöz ve Cantürk Günhan, 2011) göz önüne alınırsa drama sürecinde dikkat edilen noktaların, karşılaşılan sorunların vb. ortaya konulmasının öğretmenlere ve öğretmen adaylarına planlayacakları ve uygulayacakları yaratıcı drama etkinliklerinde yardımcı olacağı düşünülmektedir.

Materyal ve Metod

Araştırma Modeli

Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni benimsenmiştir. Durum çalışması genel olarak araştırmacıya bir olgu ya da olay hakkında derinlemesine bilgi edinmesinde yardımcı olmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Durum çalışmasında nitel veri toplama araçlarından olan gözlem, görüşme, doküman vb. yollardan yararlanılarak sınırları çizilmiş olan bir veya birkaç durumun betimlenerek ortaya konulması söz konusudur (Creswell, 2013; Merriam, 2013). Bu çalışmada okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerinin planlanması ve uygulanmasına ilişkin görüşlerinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

Çalışma Grubu

Çalışmada katılımcılar olasılıksız örnekleme stratejilerinden olan amaçlı örnekleme tekniklerinden kartopu örnekleme ile belirlenmiştir. Miles ve Huberman (1994) ve Patton (2005)'a göre, kartopu veya zincirleme örnekleme olarak adlandırılan bu örneklem seçiminde kişiden kişiye, kişilerden de durumlara ulaşılarak bilgi edinmek amaçlanmaktadır. Araştırmacı, zincirin ilk halkasını oluşturan anahtar kişinin açacağı yolda ilerleyerek zinciri (örneklemi) tamamlamaktadır. Zincir içerisinde katılımcılardan gelen isimler yinelendikçe zincir kapanmakta veri doygunluğuna ulaşılmaktadır (Kothari, 2004).

Araştırmanın çalışma grubunu, 2022-2023 eğitim-öğretim yılında bağımsız anaokullarında ve ilkökula bağlı anasınıflarında çalışan çalışmaya katılmaya gönüllü 20 okul öncesi öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan öğretmenlere ilişkin demografik bilgilere aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 1. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Demografik Özellikleri

Kod	Cinsiyet	Yaş	Mesleki Kıdem (yıl)	Çalışılan Yaş Grubu	Sınıftaki Çocuk Sayısı
Ö1	K	30	4	4	12
Ö2	K	33	11	5	16
Ö3	K	28	3	5-6	15
Ö4	K	31	8	4	22
Ö5	K	29	7	5-6	14
Ö6	K	35	12	5	11
Ö7	K	30	7	4-5	15
Ö8	K	31	8	4-5	7
Ö9	K	34	9	4-5	9
Ö10	K	40	9	4-5	11
Ö11	K	41	16	5	18
Ö12	E	30	3	5	18
Ö13	K	29	6	5	10
Ö14	K	29	6	5	20
Ö15	K	27	2	4	13
Ö16	E	30	4	5	28
Ö17	K	30	6	5	17
Ö18	K	30	6	4	18
Ö19	E	29	6	5	13
Ö20	K	36	11	4	26

Tablo 1’de çalışmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin 17’sinin kadın 3’ünün erkek olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin yaş ortalamalarının 31,6 olduğuna, mesleki kıdem ortalamalarının da 7,2 yıl olduğuna ulaşılmıştır. Okul öncesi öğretmenlerinin en çok 5 yaş grubu çocuklar ile çalıştıkları, sınıfta bulunan çocuk sayısının ortalama 15,6 olduğuna erişilmiştir.

Veri Toplama Aracı

Okul öncesi öğretmenlerinden toplanacak olan veriler için yaratıcı drama etkinliklerinin planlanması ve uygulanmasına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla “Öğretmen Görüşme Formu” hazırlanmıştır. Görüşme formunun hazırlanmasında alan yazın taranarak yaratıcı

drama etkinliklerinin planlanması ve uygulanmasına ilişkin sorular hazırlanmıştır. Araştırmacılar tarafından hazırlanan Öğretmen Görüşme Formu iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm okul öncesi öğretmenlerinin cinsiyeti, yaşı, mesleki kıdemi, sınıflarındaki çocukların yaşı ve sayısından oluşmaktadır. İkinci bölüm yer alan sorular ise öğretmenlerin yaratıcı drama etkinliklerini planlarken ve uygularken dikkat ettikleri noktalara, karşılaştıkları sorunlara, yaratıcı drama etkinliklerinde yer verdikleri aşamalara, kullandıkları tekniklere ve yaratıcı drama etkinliklerini hangi etkinlik türleri ile bütünleştirdiklerine odaklanmaktadır. Öğretmen Görüşme Formu için beş alan uzmanından görüş alınmıştır. Uzmanlardan alınan geri dönüşler sonrasında öğretmenlerin yaratıcı drama etkinliklerine sınıf dışında yer verme durumlarına ilişkin bir soru eklenerek forma son şekli verilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Verilerin toplanmasında görüşme formunda yer alan sorular okul öncesi öğretmenlerine yüz yüze veya telefon aracılığı ile yöneltilmiştir. Çalışmaya katılmaya gönüllü olan okul öncesi öğretmenlerine sorular yöneltilmeden önce çalışmanın içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Görüşmeler yaklaşık 25-30 dakika sürmüştür.

Okul öncesi öğretmenleri ile yapılan görüşmeler sonrasında elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde sırasıyla verilerin kodlanması, temaların/kategorilerin oluşturulması ve buna bağlı olarak verilerin yorumlanması süreçleri takip edilmektedir (Yıldırım ve Şimşek 2016). Verilerin yorumlanmasında okul öncesi öğretmenlerinin görüşlerinden doğrudan alıntılarda bulunularak betimsel analize başvurulmuştur. Okul öncesi öğretmenlerine Ö1, Ö2, Ö3..... şeklinde kodlar verilerek araştırma ile ilgili ifadelerine değinilmiştir.

Bulgular

Bu bölüm içerisinde okul öncesi öğretmenleri ile gerçekleştirilen görüşmeler sonrasında ortaya çıkan her tema başlığı altında katılımcıların alıntıları ile örneklendirme yoluna gidilmiştir.

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında yaratıcı drama etkinliklerine yer verme sıklıkları

Elde edilen bulgulara göre okul öncesi öğretmenlerinin büyük çoğunluğu neredeyse haftanın her günü yaratıcı drama etkinliklerine yer vermeye çalıştıklarını belirtmişlerdir (Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö15, Ö19, Ö20).

“Hemen hemen her gün drama çalışmalarına yer veriyoruz. Hafta içerisinde en çok hayvanlarla ilgili canlandırmalar yapıyoruz.”(Ö4)

“Rüzgar, yağmur gibi gün içerisindeki doğa olaylarından, sınıfta gelişen herhangi bir durumdan esinlenerek neredeyse her gün canlandırmalar yapıyoruz.”(Ö14)

Öğretmenlerin bazıları haftada bir kere (Ö3, Ö12, Ö14, Ö18) yaratıcı drama çalışmalarına yer verebildiklerini söylemişlerdir. Geri kalan öğretmenler ise iki haftada bir kere (Ö14, Ö17) ve ayda bir kere (Ö7, Ö16) gibi farklı zaman dilimlerinde yaratıcı drama çalışmalarını gerçekleştirdiklerini dile getirmişlerdir.

“Diğer etkinliklerden bazen drama çalışmasına sıra gelmiyor. O yüzden ancak iki haftada bir kere yapabiliyoruz.”(Ö17)

“Ayda bir kere ancak drama yapabiliyoruz. Açıkçası bulunduğum yerde çocukların hazırbulunmuşlukları çok düşük olduğu için bazen drama etkinliklerini anlatmam ve çocukların anlaması çok zaman alabiliyor. Hatta bazen etkinlik ertesi güne bile sarkabiliyor.”(Ö16)

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında dramatik oyun merkezi bulunma durumu

Elde edilen veriler okul öncesi öğretmenlerinin pek çoğunun sınıfında dramatik oyun merkezi bulunduğunu göstermektedir (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö6, Ö8, Ö9, Ö13, Ö14, Ö18, Ö19, Ö20).

“Dramatik oyun merkezinde vakit geçirmeyi çocuklar çok seviyor. Merkezden hariç bir de çocukların kostümlerinin bulunduğu dolabımız var.”(Ö2)

Öğretmenlerin sınıflarında dramatik oyun merkezine yer vermeme durumları ise bazen materyal eksikliği, bazen materyallerin başka yerde olması ve sınıfların küçüklüğüne bağlı sebeplere dayanmaktadır (Ö5, Ö7, Ö10, Ö11, Ö12, Ö15, Ö16, Ö17).

“Dramatik oyun merkezimiz yok ama çekmecelerde materyallerimiz var.”(Ö5)

“Sınıfımız çok küçük olduğu için merkezlerimizin çoğu yok.”(Ö10)

Okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında bulunan dramatik oyun merkezlerindeki materyaller

Okul öncesi öğretmenlerinden elde edilen veriler sınıflarda veya dramatik oyun merkezlerinin hemen hemen hepsinde kukla olduğunu söylemektedir (Ö1, Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20).

“Kukla, kukla sahnesi, evcilik kıyafetleri, kıyafetler, kostümler var.”(Ö1)

“Kukla, kukla sahnesi, bir de panomuz var her hafta etkinliklere göre üzerinde değişiklik yapıyoruz.”(Ö4)

Dramatik oyun merkezlerinde kuklanın dışında evcilik materyalleri/mutfak eşyaları (Ö1, Ö3, Ö6, Ö8, Ö9, Ö13, Ö17, Ö18, Ö20), kıyafet/kostüm (Ö1, Ö2, Ö6, Ö14, Ö17, Ö20), bebekler/oyuncaklar (Ö3, Ö6, Ö18, Ö19), telefon, örtü, şapka, çarşaf vb. kullanılmayan eşyalar (Ö14, Ö20) ve artık materyallerin de (Ö10, Ö11) bulunduğu görülmüştür.

“Marangozdan ince çitalar alıyorum. Çocuklarla evden getirdiğim şal, çorap, etek vb. materyallerle çitaları kaplıyoruz, kuklalar yapıyoruz.”(Ö10)

“Dramatik oyun merkezi için ebeveynlerden kullanmadıkları eşyaları istedim. Bazen kendim de evden getiriyorum. Örneğin; tabak çanak, çarşaf, şapka, telefon vb. çeşitli kıyafetler var.”(Ö14)

Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerini planlarken dikkat ettikleri noktalar

Okul öncesi öğretmenleri yaratıcı drama etkinliklerini planlarken; kazanım ve göstergelere (Ö5, Ö11, Ö12, Ö16, Ö19), yaş grubuna uygun olmasına (Ö1, Ö2, Ö20), çocukların ilgisini çekmesine (Ö5, Ö9, Ö11), yaratıcılıklarını geliştirmesine ve farklı bakış açıları kazandırmasına (Ö2, Ö4, Ö10) dikkat ettiklerini söylemişlerdir.

“Kazanım ve göstergelere uygun olmasına, çocukların ilgisini çekebilecek nitelikte olmasına dikkat ediyorum”(Ö5)

“Yaratıcılık ve özgün düşünmeyi geliştirmesine, eğitici yanının bulunmasına özen gösteriyorum.”(Ö2)

Öğretmenler yaratıcı drama etkinliklerini planlarken çocukların dikkat süresini (Ö1, Ö20), etkinliğin eğlenceli (Ö6, Ö19) ve eğitici olmasını (Ö2), çocukların hazırbulunuşluklarını (Ö11, Ö19) ve sınıfın mevcudunu da (Ö12, Ö16) göz önüne aldıklarını belirtmişlerdir.

“Çocukların düzeylerine, hazırbulunuşluklarına uygun olmasına ve eğlenceli olmasına dikkat ediyorum.”(Ö19)

Öğretmenlerden hazır plan kullananlar ise çocukların hazırbulunuşluğuna (Ö8, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18), sınıf mevcuduna (Ö7, Ö14, Ö18), kullanılacak materyallere (Ö14, Ö17), çocukların yaş ve gelişim özelliklerine (Ö17, Ö18), kazanım ve göstergelere (Ö13, Ö18) göre çeşitli uyarlamalar, eklemeler, çıkarmalar yaptıklarını söylemişlerdir. Ayrıca arkadaşlık ilişkilerini geliştirmeye (Ö3) ve etkinliğin kısa süreli olmasına da (Ö6) dikkat ettiklerini belirtmişlerdir.

“Hazır plan kullansam da drama etkinliğinin çocuğun ilgisini çekmesine, kısa süreli olmasına, sonunda bireysel ya da toplumsal bir mesaj vererek eğitici olmasına, eğlenceli olmasına dikkat ediyorum.”(Ö6)

“Hazır planlarım var. Bakıyorum çocukların hazırbulunuşluğuna uygun değilse öncesinde oyunlarla destekliyorum. Bazen etkinliği ikiye bölüyorum. Geçiş etkinliklerine yer vermeye çalışıyorum.”(Ö8)

Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerinde yer verdikleri aşamalar

Görüşmeye katılan okul öncesi öğretmenlerinin yarısının yaratıcı drama etkinliklerinde ısınma, canlandırma ve değerlendirme aşamalarının tümüne yer verdikleri belirlenmiştir (Ö1, Ö6, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö18, Ö19, Ö20).

“Isınma aşamasında genelde parmak oyunları, nefes egzersizleri, oyunlar oynuyoruz. Canlandırma kısmında müzikler açıyorum, çocuklara hayvanlarla ilgili rolleri dağıtıyorum. Bazen bitkileri dahil ediyorum, onları canlandırıyorlar. Değerlendirme kısmında ise daha çok soru-cevap yapıyoruz. Çocuklara hangi role girmek hoşuna gitti? Neler hissettin? gibi sorular yöneltiyorum.”(Ö8)

“Geçen gün taşlarla ilgili bir etkinlik yaptık. Isınma aşamasında taşlarla ilgili ön bir bilgi verdim. Daha sonra yaratıcılıklarını artırmaya yönelik taşları sembolik olarak başka nesnelerin yerine kullandık. Akabinde taşlarla farklı şekiller oluşturduklar. Canlandırma kısmında da oluşturdukları şekillerden yola çıkarak bir olay örgüsü meydana getirdiler. Değerlendirme kısmında da taşları kullanarak resim yaptık.”(Ö18)

Öğretmenlerin geri kalanı ise ısınma ve canlandırma aşamalarını gerçekleştirdiklerini fakat zamanın yetmemesinden kaynaklı olarak değerlendirmeye çoğu zaman yer veremediklerini söylemişlerdir (Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö7, Ö10, Ö14, Ö15, Ö16, Ö17).

“Isınma kısmında parmak oyunları, hareket çalışmaları yapıyoruz, sonra canlandırmaya geçiyoruz. Fakat değerlendirme noktasında vaktin çoğu zaman yetmediğini söyleyebilirim.”(Ö16)

Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerini planlarken başvurdukları teknikler

Okul öncesi öğretmenlerinin hemen hemen hepsi yaratıcı drama etkinliklerini planlarken doğaçlama, rol oynama ve dramatizasyon tekniklerinden yararlandıklarını söylemişlerdir (Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö6, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö14, Ö16, Ö18, Ö19, Ö20).

“Hikaye kitaplarını canlandırarak dramatizasyon çalışmaları gerçekleştiriyoruz. Deprem olursa ne yaparız? sorusunu yönelttim geçen gün bunun üzerine doğaçlamalar yaptılar. Daha sonra deprem çantası hazırladık deprem olmuş gibi role girdiler.”(Ö6)

Bazı öğretmenler ise etkinliklerinde sadece doğaçlamaya (Ö4, Ö17) veya sadece rol oynamaya (Ö7, Ö15) yer verdiklerini dile getirmişlerdir.

“Duygu kartlarını kullanarak daha çok spontan doğaçlama çalışmalarına yer veriyoruz.”(Ö4)

“Küçük yaş grubu olduğu için doğaçlama çalışmalarında tikanmalar oluyor o yüzden rolleri daha çok benim dağıttığım canlandırmalar yapıyoruz.”(Ö15)

Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerini bütünleştirdikleri diğer etkinlik türleri

Okul öncesi öğretmenlerinin hepsi yaratıcı drama etkinliklerini Türkçe etkinliği ile bütünleştirdiklerini söylemişlerdir. Öğretmenlerin drama etkinliklerini Türkçe etkinliklerinden sonra sırasıyla en çok oyun etkinliği (Ö2, Ö4, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö19, Ö20), müzik etkinliği (Ö5, Ö6, Ö8, Ö12, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö20), sanat etkinliği (Ö1, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö11, Ö14, Ö15, Ö16), fen etkinliği (Ö1, Ö8, Ö9) ve hareket etkinliği (Ö18) ile bütünleştirdikleri belirlenmiştir.

“Hikayeleri kullanarak Türkçe etkinliği ile dramayı bütünleştiriyorum. En son mesela fen etkinliğinde dişleri ele almıştık, daha sonra çocukların hepsi birer diş oldu canlandırma yaptık. Sanat çalışmalarında çocuklarla kuklalar yapıp, onları canlandırıyoruz.”(Ö9)

“Orff eğitimi almıştım. Genelde drama çalışmalarını müzikle yapıyoruz. Ayrıca hikayelerle dramatizasyon çalışmaları ve artık materyallerle yaptığımız sanat çalışmalarıyla da dramayı bütünleştiriyorum.”(Ö14)

Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerine sınıf dışında yer verme durumları

Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerine sınıf dışında yer verme durumları incelendiğinde genelde hava şartları, bahçede çok çocuk olması, güvenlik gibi sebeplerden dolayı çoğunluğun tercih etmediği yönündedir (Ö5, Ö15, Ö16, Ö17, Ö19).

“Bahçede çok çocuk olduğu için herhangi bir yaralanma, düşme vb. durumun yaşanmaması adına genelde sınıflarımızda etkinliklerimizi gerçekleştiriyoruz.”(Ö16)

Öğretmenlerin sınıf dışında yaratıcı drama etkinliklerine ise az sayıda bahçede (Ö2, Ö4, Ö8, Ö9, Ö13, Ö14) ve kütüphanede (Ö6) yer verdikleri görülmüştür.

“Bahçede çocuklarla kaşif rolüne bürünmüştük, çeşitli bitkileri incelemiştik. Bir kere de velileri etkinliğe dahil edip, bazı nesnelere saklayıp hazine avcısı rolüne girmiştik.”(Ö8)

“Çocuklarla kütüphaneye gitmiştik orda kurallara uyma, kütüphaneci gibi davranma, kitap almaya gitmiş gibi yapma şeklinde bir canlandırma gerçekleştirmiştik. Okulumuzda film gösterimi olmuştu orda da sinemaya gitmiş gibi yapmıştık.”(Ö6)

Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerini planlarken karşılaştıkları sorunlar

Okul öncesi öğretmenleri yaratıcı drama etkinliklerini planlarken en çok materyal eksikliğinden doğan sorunlara işaret etmişlerdir (Ö5, Ö6, Ö10, Ö15, Ö16, Ö20). Ayrıca

öğretmenler dikkat çekici, yaratıcı bir plan ortaya koymakta zorlandıklarına (Ö1, Ö5, Ö20) ve plan hazırlamada kendilerini yeterli görmediklerine de (Ö5, Ö6, Ö14) değinmişlerdir.

“Okul öncesi döneme yönelik drama etkinliklerine ilişkin içerik çok az o yüzden de hazırlarken kendimi yeterli bilgiye sahip bulmuyorum. Ayrıca materyal eksikliği de bizi kısıtlıyor. Bir de çocukların ilgisini çeken yaratıcı bir drama etkinliği hazırlamazsam çocukların ilgisini çok çabuk dağılabiliyor bu da beni bazen zorluyor.”(Ö5)

“Malzeme eksikliği ve yaratıcı drama eğitiminin olmayışı beni zorluyor.”(Ö6)

Hazır plan kullanan öğretmenler ise hazır plan üzerinde uyarlama yaptıklarını yaratıcı drama etkinlikleri planlamadıklarını (Ö3, Ö6, Ö7, Ö8, Ö13, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18) ya da plana bağlı kalmadıklarını (Ö9, Ö13, Ö14, Ö19) söylemişlerdir. Öğretmenlerden yaratıcı drama etkinliği hazırlarken sorun yaşamadıklarını dile getirenlerde bulunmaktadır (Ö1, Ö2, Ö4, Ö11, Ö12).

“Hazır plan kullanıyorum ama çocuk sayım çok olunca plana uygun hale getirmek için bazen sınıfta ikiye bölüyorum. Cinsiyet dağılımını gözetmeye çalışıyorum. Hazırbulunmuşluklarına bağlı olarak da çeşitli değişiklikler yapıyorum.”(Ö7)

“Hazır plan kullanıyorum çünkü kendimi plan hazırlamada yeterli görmüyorum. O yüzden bende hazır planları çocukların seviyesine uygun hale getirerek basitleştirmeye çalışıyorum.”(Ö14)

Öğretmenlerden biri ise kaynaştırma çocuğu için plan hazırlarken zorluk yaşadığını paylaşmıştır (Ö18).

“Hazır plan kullanıyorum fakat otizmlili çocuğum için bireyselleştirilmiş eğitim planı (BEP) hazırlarken drama etkinliklerini uyarlamada zorlandığımı söyleyebilirim.”(Ö18)

Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerini uygularken dikkat ettikleri noktalar

Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerini uygularken dikkat ettikleri hususların başında çocukların isteklerini gözetmek, duygu ve düşüncelerini rahatça ifade edebilmelerini sağlamak (Ö1, Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö11, Ö14, Ö15) gelmektedir. Ayrıca öğretmenlerin bazıları bütün çocukları yaratıcı drama etkinliğine dahil etmeye çalışmanın da dikkat ettikleri diğer noktalar arasında olduğunu belirtmiştir (Ö1, Ö6, Ö7, Ö8, Ö19).

“İlgi ve isteklerine, ihtiyaç ve sıkıntılarına, zorluklarına odaklanıp, kendilerini ifade etmelerine izin veriyorum.”(Ö11)

“Çocuklara eşit yaklaşılmaya, herkesi için işine katmaya, herkese rol vermeye özen gösteriyorum.”(Ö6)

Öğretmenler yaratıcı drama etkinliklerini uygularken sade açık bir dil kullanmaya, anlaşılmayan noktalar üzerinde durup tekrar tekrar açıklama yapmaya özen gösterdiklerini (Ö1, Ö16, Ö17, Ö19), çocukların ilgisine göre etkinliğe zaman ayırdıklarını (Ö5, Ö17, Ö20) ve çocukların birbirlerine zarar verebilecekleri davranışlarının önüne geçmeye çalıştıklarını söylemişlerdir (Ö10, Ö17).

“Çocuklar etkinliği sevdiyse bende sorduğum sorularla çocukların ilgilerini canlı tutmaya çalışıyorum. Bir de tekrar tekrar anlatmaya özen gösteriyorum çünkü bir anda öğrenmeleri kolay olmuyor.”(Ö17)

“Canlandırmalarda birbirlerini rencide edecek davranışlarda ve sözlerde bulunmamaları, birbirlerine fiziksel zararlar vermemelerine için hep tetikte kalıyorum.”(Ö10)

Öğretmenlerin bazıları ise yaratıcı drama etkinliklerini uygularken kazanım ve göstergeler üzerinde durmaya (Ö13, Ö18, Ö19), materyallerin tam olmasına (Ö13, Ö14), mekanın düzenlenmesine (Ö14), çocukların eğlenmesine (Ö18) ve çocukların ilgisini çekmesi için farklı yollara başvurduklarına değinmiştir (Ö9).

“Mekanı düzenlemeye, materyallerin tam olmasına, drama ile ele aldığımız kavramların ilişkisini vurgulamaya özen gösteriyorum.”(Ö13)

“Çocukların eğlenmesine, etkinliğin verimli geçmesine, kazanım ve göstergelerin altını çizmeye çalışıyorum.”(Ö18)

Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerini uygularken kullandıkları materyaller

Okul öncesi öğretmenleri genellikle yaratıcı drama etkinliklerini uygularken en çok karton, kağıt, poşet, tuvalet kağıdı rulosu, süt, su şişesi ve kapakları, kumaşlar, gazete, tüy vb. artık materyallerden (Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö7, Ö9, Ö10, Ö12, Ö13, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20), kukla ve kukla sahnesinden (Ö1, Ö2, Ö3, Ö5, Ö8, Ö9, Ö11, Ö12, Ö15, Ö16, Ö19) yararlandıklarını dile getirmişlerdir.

“Artık materyaller, tuvalet kağıdı rulosu, plastik şişe kapakları vb. materyallerden etkinlikler yapıyoruz. Daha sonra çocuklar bunlarla canlandırmalar yapıyor. Mesela kullanılmayan yastık çarşaflarını etkinlik esnasında çocuklar bellerine doluyorlar, karakterin bir parçası haline getiriyorlar.”(Ö13)

“Artık materyaller kullanıyoruz genelde, bazen drama öncesinde bahçeden yaprak, taş vb. şeyler topluyoruz.”(Ö18)

Öğretmenler yaratıcı drama etkinliklerinde evde kullanılmayan şapka, kıyafet, tabak, çanak, yastık, çarşaf, çanta, telefon, vb. kullanılmayan eşyalardan (Ö1, Ö4, Ö6, Ö13, Ö14, Ö18), sınıfta bulunan masa, sandalye gibi materyallerden (Ö2, Ö3, Ö11), yazılı ve görsel metinlerden (Ö7, Ö17, Ö19), kostüm (Ö2, Ö20), maske (Ö5, Ö16) ve yüz boyalarından (Ö11) yararlandıklarını da dile getirmişlerdir.

“Çocuklardan evde kullanılmayan eşyaları istemiştım. Çanta, telefon, günlük yaşam materyalleri getirmişlerdi.”(Ö14)

“Drama etkinliklerinde kitaplar, görseller, videolar, kukla, gazete vb. pek çok materyalden yararlanıyoruz.”(Ö19)

Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerini uygularken karşılaştıkları sorunlar

Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerini uygularken karşılaştıkları sorunların başında çocukların isteksizliği ve çekingenliği gelmektedir (Ö1, Ö2, Ö3, Ö6, Ö8, Ö10, Ö14, Ö15, Ö17).

“Her çocuk oyunda rol almak istemeyebiliyor, bazıları çekingenlik gösteriyor. Bazı çocuklar ise bütün rolleri oynamak istiyor.”(Ö6)

Öğretmenlerin bazıları ise yaratıcı drama etkinliğinde çocuğun ilgisinin dağılması, odaklanmakta problem yaşaması (Ö8, Ö9, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13), küçük yaş gruplarının anlamakta ve uygulamakta zorlanmasına (Ö10, Ö15, Ö16, Ö18, Ö20) dikkat çekmişlerdir.

“Küçük yaş grubuyla zor oluyor. İsteksizlik, çekingenlik, utangaçlık çok fazla görülüyor.”(Ö15)

“4 yaş grubu biraz zor anlıyor. Mesela kare olun diyorum bakıyorlar. Halbuki daha büyük yaş grupları hemen anlayıp yapıyorlar.”(Ö20)

Öğretmenlerin bir kısmı da sınıfların yeterli büyüklüğe sahip olmayışına bağlı olarak çocukların hareket alanının kısıtlanması (Ö1, Ö5, Ö12, Ö17), özellikle erkek çocuklarının yaratıcı drama çalışmalarına ilgi duymaması (Ö1, Ö4, Ö5, Ö9) ve çocuklardaki hareketli davranışlarının (Ö1, Ö13) kendilerini zorladıkları yönünde görüş bildirmişlerdir.

“Kız çocukları dramaya daha yatkın oluyor, erkek çocukları genelde hareketli oyunlar oynamak istiyorlar.”(Ö4)

“Çocuklar çok hareketli sınıfta çok küçük olduğundan rahat hareket edemiyorlar.”(Ö1)

Bazı öğretmenler ise yaratıcı drama çalışmalarının uygulanması esnasında herhangi bir zorlukla karşılaşmadıklarını söylemişlerdir (Ö7, Ö19).

“Çocuk sayım ideal olduğu için herhangi bir sorunla karşılaşmadım. Çok olsaydı karşılaşırđım büyük ihtimal.”(Ö7)

Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerinin planlanması ve uygulanmasına ilişkin görüş ve önerileri

Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerinin planlanması ve uygulanmasına ilişkin belirttikleri görüş ve önerileri arasında okullarda yüz yüze olacak şekilde hizmet içi eğitim ve seminerlerin artırılması gerekliliğine vurgu yapılmıştır (Ö1, Ö5, Ö6, Ö7, Ö8, Ö9, Ö10, Ö13, Ö14, Ö17).

“Öğretmenlerin bilinç düzeyi düşük açıkçası alıcı kitlenin drama eğitiminin önemi hakkında farkındalığını yeterli bulmuyorum. Bize verilecek eğitimler üst yazı ile Whatsapptan atılıyor. Niye katılmamız gerektiğine ilişkin bir açıklama yapılmıyor. Öğretmenler drama etkinliğine yönlendirilse bu ihtiyacı hissetse daha çok kişi başvurabilir diye düşünüyorum. Ama başıma iş almayayım diyerek başvurmuyor.”(Ö10)

“Uzaktan eğitim yeterli olmuyor. Halk eğitim merkezinden ilçeye drama eğitmeni göndermesini talep ediyoruz fakat uzak olduğu için gelmiyorlar.”(Ö14)

Öğretmenler sınıflarında malzeme ve materyal eksiklerinin giderilmesi (Ö4, Ö5, Ö7, Ö9, Ö11, Ö12, Ö13, Ö15, Ö16, Ö17, Ö18) gerekliliğine de değinmişlerdir.

“Ev, kukla, ağaç gibi hazır materyaller olsa da hazırlamakla vakit kaybetmesek çünkü bunları yapmak çok zaman alıyor. Ayrıca drama ile ilgili verilecek eğitim sadece öğretmenleri kapsamamalı müdür ve müdür yardımcılarının da dahil olduğu okulda çalışan herkesin alması gereken bir eğitim diye düşünüyorum.”(Ö9)

“Keşke bütün anasınıflarında drama kutusu olsa içinde ihtiyacımız olan malzemeler bulunsa... Üniversitede drama derslerinde hiç not almamıştım. Şu anki aklımla drama eğitimi almak isterdim.”(Ö13)

Öğretmenlerin değindikleri diğer noktalar arasında yaratıcı drama çalışmaları için okullarda bir alan/sınıf oluşturulması gerekliliği (Ö6, Ö7, Ö8, Ö16, Ö17, Ö18) ve okul öncesi dönemde yaratıcı drama etkinliklerine ilişkin içerik, kaynak azlığının giderilmesi (Ö2, Ö3, Ö4, Ö11, Ö19, Ö20) de yer almaktadır.

“Hazır planlar köydeki çocuklara uygun değil, çocukların bilmediği kelimeler çok fazla oluyor. Planlarda yaş grubu uygun olsa da sınıftaki çocukların hazırbulunuşlukları uygun olmuyor. Çocukların eğlenmesine daha fazla yer verdikleri, müzikle zenginleştirilmiş drama etkinlikleri olmalı kitaplarda diye düşünüyorum.”(Ö3)

“Okulda drama etkinlikleri için ayrı bir oda/alan ayrılabilir. Çocuk o odada sadece drama yapacağını bilirse algıları daha açık olacaktır.”(Ö8)

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Sonuçlara göre araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun yaratıcı drama etkinliklerine haftada birden fazla kere yer verdikleri görülmüştür. Öğretmenlerin bir kısmı yaratıcı drama etkinliğinde yer alan tüm aşamalara yer veremeseler dahi gün içerisinde çocuklarla okudukları kitaptaki bir karakterin rolüne bürünme, hayvanları taklit etme, yağmur, rüzgar vb. doğa olaylarını canlandırma gibi çalışmalar yürüttüklerini dile getirmişlerdir. Dalbudak ve Köksal Akyol (2008)’un okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında yaratıcı drama etkinliklerine yer verme durumlarını incelediği çalışması da öğretmenlerin %61.1’inin günlük eğitim akışlarında yaratıcı drama çalışmalarına bir veya birden fazla kere yer verdiklerini göstermektedir. Ülker Erdem vd., (2017)’in çalışmasında da ortaya koyduğu okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerine yer verme sıklıklarının araştırmanın sonuçları ile benzerlik gösterdiği görülmüştür. Yaratıcı drama etkinliklerine günlük eğitim akışlarında daha az yer veren öğretmenler, drama etkinliklerinin çok fazla vakit alması, bazen ertesi güne sarkması yahut diğer etkinliklerden yaratıcı drama çalışmalarına zaman kalmaması gibi nedenleri öne sürmüşlerdir.

Sonuçlar, okul öncesi öğretmenlerinin pek çoğunun sınıfında dramatik oyun merkezi bulunduğunu göstermektedir. 2024 Okul Öncesi Eğitim Programı’na göre okul öncesi eğitim kurumlarında bulunması önerilen merkezlerden biri de dramatik oyun merkezidir (MEB, 2024). Özyürek ve Kılınç (2015)’in çalışmalarına katılan okul öncesi öğretmenlerinin tamamının sınıflarında da dramatik oyun merkezinin bulunduğu rastlanmıştır.

Sonuçlar araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında veya dramatik oyun merkezlerinin neredeyse hepsinde kukla olduğunu göstermektedir. Dramatik oyun merkezinde kuklanın dışında evcilik materyalleri/mutfak eşyaları, kıyafet/kostüm, bebekler/oyuncaklar, kukla sahnesi, kullanılmayan eşyalar (telefon, örtü, şapka, çarşaf vb.) ve artık materyaller bulunmaktadır. Benzer olarak Ramazan vd., (2018)’nin yapmış olduğu çalışmalarında da okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında bulunan dramatik oyun merkezlerinde bebekler, bebek eşyaları, kuklalar, kukla sahnesi, evcilik ve mutfak eşyalarının bulunduğu görülmüştür.

Sonuçlar, okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerini planlarken etkinliğin; çocuklara ilgi çekici gelmesine, çocuklara farklı bakış açıları kazandırmasına, çocukların yaratıcılığını geliştirecek özellikler taşımasına, kazanım ve göstergelere uygun olmasına dikkat ettiklerini göstermektedir. Ayrıca öğretmenlerin çocuğun yaşını da göz önünde bulundurdıkları görülmüştür. Dalbudak ve Köksal Akyol (2008)’un çalışmasında da öğretmenler yaratıcı drama etkinliği planlarken sırasıyla en çok çocukların gelişim özelliklerini, ilgilerini, gereksinimlerini, bireysel farklılıklarını, okulun fiziksel koşullarını,

materyalleri ve bölgenin özelliklerini dikkat aldıklarını belirtmişlerdir. Aysan vd., (2004)'in öğretmen adaylarıyla gerçekleştirmiş olduğu çalışmada da adaylar yaratıcı drama planı hazırlarken çocukların gelişim özelliklerini, yaratıcı dramanın temel öğelerini, ortamın uygun olmasını ve çocukların yaratıcılıklarını göz önüne aldıklarını dile getirmişlerdir. Öğretmen ve öğretmen adayları ile yapılan araştırmaların sonuçlarının çalışmanın sonuçlarıyla benzer özellikler taşıdığı görülmektedir.

Sonuçlar, hazır plan kullanan okul öncesi öğretmenlerinin ise çocukların hazırbulunuşluğuna, sınıf mevcuduna, kullanılacak materyallere, çocukların yaş ve gelişim özelliklerine bağlı olarak etkinlikler üzerinde kazanım ve göstergelere uygunluğuna göre çeşitli uyarlamalar yaptıklarını göstermektedir. Öğretmenlerin, hazır planlara çocukların bildikleri çeşitli oyunları, şarkıları vb. ekledikleri, seviyelerine uygun olmayan çalışmaları çıkardıkları, geçiş etkinlikleri ile planı destekledikleri, çalışmaya uygun materyaller hazırladıkları görülmektedir. Aynı zamanda öğretmenlerin yaratıcı drama planlarındaki etkinliklerin çocukların arkadaşlık ilişkilerini geliştirmesine ve etkinliğin kısa süreli olmasına da dikkat ettiklerine rastlanmıştır. Osanmaz ve Akman'ın (2018) okul öncesi öğretmenlerinin planlarındaki değerlendirme boyutlarını ele aldıkları çalışmada da okul öncesi öğretmenlerinin çoğunluğunun hazır planları düzenleyerek sınıflarına adapte ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Sadık ve Dikici Sığırtmaç (2016)'ın okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetim becerileri ve uygulamalarına ilişkin görüşlerini aldıkları çalışmalarında da öğretmenlerden bazılarının hazır planları çocukların seviyesine göre ayarladıkları, bir gün öncesinden ekleyeceklerini ve çıkaracaklarını plan üzerinde belirleyip değerlendirme kısmında belirttikleri ve planlarını her yıl bu doğrultuda güncellediklerine ilişkin ifadeleri göze çarpmaktadır. Okul öncesi dönemde öğretmenlerle yapılan diğer araştırmalarda öğretmenlerin sadece yaratıcı drama etkinliklerinde değil diğer etkinlik planlarının hazırlanmasında da genelde hazır plan tercih ettiklerini gözler önüne sermektedir (Kandır vd., 2009; Özbek, 2009; Sağlam ve Aral, 2015; Ünver ve Erdamar, 2015; Topçu Bilir ve Çavuş, 2017; Çabuk vd., 2018; Soydan, 2019; Çobanoğlu vd., 2020; Yalman ve Polatlar, 2021).

Sonuçlar okul öncesi öğretmenlerinin yarısının yaratıcı drama etkinliklerinde ısınma, canlandırma ve değerlendirme aşamalarının tamamına yer verdiklerini göstermektedir. Sonuçlar öğretmenlerin diğer yarısının ise zamanın yetismemesinden ötürü etkinliklerinde sadece ısınma ve canlandırma aşamalarına yer verebildikleri çoğu zaman değerlendirme aşamasına geçemedikleri yönündedir. Türkoğlu (2018)'nin çalışmada da öğretmenlerden bazılarının çocuklar sıkıldığı için tüm aşamaları tamamlayamadıklarını özellikle canlandırmadan sonrasını gerçekleştiremediklerini dile getirdikleri ifadelerle rastlanmıştır. Yaratıcı drama uygulamaları belirli bir aşamalı sistemden oluşmaktadır. Adıgüzel (2018)'e göre yaratıcı drama çalışmaları hazırlık-ısınma çalışmaları, canlandırma ve değerlendirme aşamalarından meydana gelmektedir. Bu doğrultuda araştırmaya katılan okul öncesi öğretmenlerinin yarısının yapmış oldukları canlandırma/rol oynama çalışmalarını drama etkinlikleri ile eş tutmakta oldukları yanılığın kapıldıkları söylenebilir. Halbuki öğretmen yaratıcı drama sürecinin değerlendirme aşamasında çocukların performanslarından yola çıkarak öğrenmeleri hakkında bilgi toplamak ve gelecekteki yaratıcı drama çalışmalarını planlarken dikkat etmesi gerekenler hakkında farkındalık kazanmaktadır (Baldwin ve Fleming, 2003).

Sonuçlar, okul öncesi öğretmenlerinin hemen hemen hepsinin yaratıcı drama etkinliklerini planlarken doğaçlama, rol oynama ve dramatizasyon tekniklerinden bir arada ya da ayrı ayrı yararlandığını göstermektedir. Nakaş (2020)'in çalışmada da okul öncesi öğretmenlerinin

yaratıcı drama uygulamalarında en çok bilgi sahibi oldukları ve en çok kullandıkları tekniğin doğaçlama olduğuna rastlanmıştır. Neelands ve Goode (2015) ile Lobman ve Lundquist (2007)'in çalışmalarında da öğretmenlerin yaratıcı drama etkinliklerinde en sık kullandıkları tekniklerin listesinde doğaçlama göze çarpmaktadır. Araştırma sonuçlarına benzer olarak Türkoğlu (2019)'nun okul öncesi öğretmenleri ve okul öncesi öğretmen adayları ile gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında da yaratıcı drama etkinlikleri sırasında en çok tercih edilen teknikler rol oynama, hikaye canlandırma, kukla draması, doğaçlama ve pantomim olarak yer almaktadır.

Sonuçlara göre okul öncesi öğretmenlerinin hemen hemen hepsinin yaratıcı drama etkinliklerini Türkçe etkinliği ile bütünleştirdikleri görülmüştür. Daha sonra sırasıyla en çok oyun, müzik, sanat, fen ve hareket etkinliği ile öğretmenlerin yaratıcı drama etkinliklerini bütünleştirdikleri belirlenmiştir. Araştırmanın sonuçlarına benzer nitelik taşıyan Dalbudak ve Köksal Akyol (2008)'in çalışmasında da okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliğini başta Türkçe etkinliği olmak üzere sırasıyla en çok oyun, müzik, serbest zaman, sanat, matematik, fen ve okuma yazmaya hazırlık çalışmaları ile bütünleştirdiklerine ulaşılmıştır.

Sonuçlar az sayıda da olsa sınıf dışında yaratıcı drama etkinliklerine yer veren okul öncesi öğretmenlerinin en çok bahçe ve kütüphaneyi tercih ettiklerini göstermektedir. Orçan Kaçan vd., (2017)'in çalışmalarında da okul öncesi öğretmenlerinin bahçede yer verdikleri etkinliklerden birinin yaratıcı drama etkinlikleri olduğu görülmüştür. Karamustafaoğlu vd., (2018)'in çalışmalarında da okul dışı öğrenme ortamlarında (kütüphane, müze, tiyatro, sinema, fabrika vb.) ve okul dışı öğrenme ortamı sonrasında yaratıcı drama etkinliklerine başvurulduğuna rastlanılmıştır. Fakat araştırma sonuçlarında okul öncesi öğretmenlerinin günlük eğitim akışlarında yaratıcı drama etkinliklerine sınıf dışında yer verme durumları incelendiğinde çoğunluğunun, hava şartları, okul bahçesinin kalabalık oluşu, güvenlik gibi sebeplerden ötürü daha çok sınıfta kalmayı yeğledikleri yönündedir. Kaya (2021)'nin araştırmasında da okul öncesi öğretmenlerinin maddi imkanlar, ulaşım yetersizliği, sınıf yönetiminin zorluğu, iklim koşulları ve ailelerin izin vermemesinden ötürü etkinliklerini en çok sınıf içinde gerçekleştirdikleri bilgisine erişilmiştir.

Sonuçlara göre yaratıcı drama etkinliklerini planlarken öğretmenler en çok materyal eksikliğinden doğan sorunlarla baş etmeye çalışmaktadırlar. Genelde öğretmenlerin materyallerini kendilerinin hazırladıklarına ve bu sürecin çok vakit aldığına değindikleri görülmüştür. Yapılan araştırmalarda okul öncesi öğretmenlerinin pek çoğunun sınıfında yer alan merkezlerde yeterli materyal bulunmadığına ilişkin görüşlerini destekler niteliktedir (Çakır, 2011; Aysu ve Aral, 2016; Demirci ve Şıvgın, 2017; Ogelman ve Karakuzu, 2016; Ramazan vd., 2018; Güzelyurt vd., 2019; Aktın ve Aşçı, 2021; Orçan Kaçan vd., 2021). Ayrıca sonuçlarda öğretmenlerin dikkat çekici, yaratıcı bir plan ortaya koymakta zorlandıkları, bilgi eksiklikleri yaşadıkları, plan hazırlamada kendilerini yeterli görmedikleri ve yaratıcı drama etkinlikleri için yararlanabilecekleri kaynakların azlığı da karşılaştıkları diğer sorunlar arasında yer almaktadır. Akyel ve Çalışkan (2013)'in araştırması da okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinlikleri planlamada kendilerini ara sıra yeterli bulduklarını ortaya koymaktadır. Çetingöz ve Cantürk Günhan (2011)'in araştırmalarında da okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcı drama etkinlikleri planlama konusunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan çalışmalar araştırma sonuçları ile benzerlik gösterse de literatür incelendiğinde okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının yaratıcı drama becerilerini kullanabilme yeterliliklerinin yüksek olduğu çalışmalar da

mevcuttur (Aydın, 2004; Çetingöz, 2012; Türkeç Aktaş, 2012; Akyel ve Çalışkan, 2013; Horzum, 2022).

Sonuçlarda okul öncesi öğretmenlerinin bazılarının hazır planlarda yer alan yaratıcı drama etkinliklerini uygularken çocuklara zor ve ağır gelmesinden ötürü süreç esnasında uyarlamalar yaptıkları ve tam olarak plana bağlı kalmadıklarını belirttikleri görülmüştür. Araştırma sonuçlarına benzer olarak Sadık ve Dikici Sığırtmaç (2016)'ın çalışmalarında da hazır plan kullanan okul öncesi öğretmenlerinin uygulama esnasında daha esnek davrandıklarına rastlanmıştır.

Sonuçlarda öğretmenlerden birinin kaynaştırma çocuğu için bireyselleştirilmiş eğitim planı hazırlarken zorluk yaşadığını paylaştığı görülmüştür. Öğretmen otizmlili çocuğun yaratıcı drama etkinliklerine katılmadığını ve etkinliklere nasıl dahil edilebileceğine ilişkin sorunlar yaşadığını belirtmiştir. Kurtulmuş vd., (2017)'nin yapmış olduğu okul öncesi öğretmenlerinin özel gereksinimli çocuklar ile ilgili görüşlerini inceledikleri çalışmada da öğretmenlerin etkinlikleri uyarlamada ve uygulamada zorluklar yaşadıklarına rastlanmıştır.

Sonuçlar, okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerini uygularken çocukları zorlamadan isteklerini gözeterek, duygu ve düşüncelerini rahatça ifade edebilmeleri için esnek davranışlar sergilemenin önemli olduğuna değindikleri yönündedir. Ayrıca öğretmenlerin önem verdikleri bir diğer nokta da bütün çocukları yaratıcı drama etkinliğine dahil etmeye çalışarak karşımıza çıkmaktadır. Dalbudak ve Köksal Akyol (2008)'ün çalışmasında da öğretmenlerin yaratıcı drama etkinliklerini planlarken ve uygularken en çok çocukların kendilerini ifade edebilmelerini amaçladıklarının görülmesi sonuçlar ile benzer özellikler taşımaktadır.

Sonuçlar öğretmenlerin etkinlikleri uygularken sade ve açık bir dil kullanmaya, anlaşılmayan noktalar üzerinde durup tekrar tekrar açıklama yapmaya dikkat ettiklerini göstermektedir. Özellikle öğretmenlerin zamanı iyi ayarlamaya, çocukların ilgilerine göre etkinliği kısa ya da uzun tutmaya ve çocukların birbirlerine zarar verebilecekleri davranışlarının önüne geçmeye çalıştıkları görülmektedir. Çetingöz ve Cantürk Günhan (2011)'in çalışmalarında da okul öncesi öğretmenleri yaratıcı drama etkinliklerinde açık ve anlaşılır yönergeler vermeye ve zamanı etkili kullanmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Araştırma sonuçlarında okul öncesi öğretmenlerinin genellikle yaratıcı drama etkinliklerini uygularken artık materyaller, kukla, kukla sahnesi, evde kullanılmayan eşyalar, sınıfta bulunan materyaller, yazılı ve görsel metinler, kostüm, maske ve yüz boyaları vb. materyallerden yararlandıkları belirlenmiştir. Zembat vd., (2020)'in araştırmasında da öğretmenlerin doğal ve artık materyalleri yaratıcı drama etkinliklerinde sıklıkla kullandıklarına rastlanmıştır. Üstündağ (2006)'a göre yaratıcı drama sınıflarında çeşitli fotoğraflar, resimler, gazeteler, afiş, broşür, renkli kağıt, karton, renkli boya, makas, yapıştırıcı, öykü, masal, şiir kitapları ve evlerde bulunan atık materyaller bulunmalıdır. Adıgüzel (2008)'de giysiler, kostümler, şapkalar, gözlükler, çantalar, eşarp, şal, kravat gibi aksesuarların yaratıcı drama etkinliklerini zenginleştireceğini söylemektedir.

Sonuçlar okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerini uygularken karşılaştıkları sorunların başında çocukların bazılarının isteksiz ve çekingen davranışlarının geldiğini göstermektedir. Türkoğlu (2019)'nun araştırmasında da yaratıcı drama etkinliklerini uygularken yaşanan zorlukların başında çocuklardaki performans farklılığı ve çocuk sayısının fazla olması gelmektedir. Güven vd., (2013)'nin çalışmasında da okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinliklerini uygularken karşılaştıkları sorunlar sınıf mevcudunun fazlalığı,

çocukların dikkat dağınıklığı, materyal eksikliği, aile katılımının yetersizliği, çocuğun kendini ifade ederken çekingenlik göstermesi ve hazırbulunuşluk düzeylerinin düşük olması olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğretmenler karşılaştıkları sorunların devamında çocuğun ilgisinin dağılması, etkinliğin çocuğun ilgisini çekmemesi, çocuğun odaklanmakta zorlanması ve küçük yaş gruplarıyla yürütülen yaratıcı drama çalışmalarında etkinliğin anlaşılabilmesi olarak sıralanmaktadır. Bayrak Çelik (2019)'in çalışması okul öncesi öğretmenlerinin, çocuğun aktif katılımını sağlayacak bir yaratıcı drama etkinliği ile materyal seçimlerinin çocuğun ilgisini çekecek türde olmasına özen göstermeleri gerekliliğini ortaya koymaktadır. Baldwin ve Waters (2009)'da yaratıcı drama etkinliklerini devam ettirmede çocukların fikirlerinin de alınarak sürece dahil edilmesini önermektedir. Aksi takdirde çocukların yaratıcı drama sürecine karşı çok çabuk ilgilerini kaybedeceklerine işaret etmektedir.

Araştırma sonuçlarında öğretmenlerin yaratıcı drama etkinliklerini uygularken karşılaştıkları sorunlardan biri de erkek çocuklarının yaratıcı drama etkinliklerine katılmak istemeyişleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Özyürek ve Kılınc (2015), Altay (2018), Ramazan vd., (2018) ile Orçan Kaçan vd., (2021)'in yapmış olduğu çalışmalarda da kız çocuklarının dramatik oyun merkezinde erkeklere oranla daha çok vakit geçirdiklerine rastlanmıştır.

Sonuçlarda okul öncesi öğretmenleri yaratıcı drama etkinliklerinin planlanması ve uygulanmasına ilişkin belirttikleri görüş ve önerilerinde sadece öğretmenlere yönelik değil okuldaki tüm personele yüz yüze yaratıcı drama eğitimi ve seminerlerinin verilmesi gerekliliğine işaret etmektedirler. Bağ ve Çeviker Ay (2015) tarafından yapılan çalışmaya göre de okul müdürlerinin %35'i okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama hizmetiçi eğitimine ihtiyaçları olduğunu düşünmektedir. Ayrıca araştırma sonuçlarında öğretmenlerin materyal eksiklerinin giderilmesine de değindikleri görülmektedir. Araştırma sonuçlarına benzer olarak Yazıcıoğlu ve Demiroğlu (2013) ile Kılıç vd., (2021)'in çalışmalarında da okul öncesi öğretmen adaylarının fiziksel mekan ve materyal yetersizliğinden olumsuz yönde etkilendiği, kendini yetersiz hissettiği ve uzman kişilerce yaratıcı drama eğitimi almalarına ilişkin taleplerde bulduklarına rastlanmıştır.

Araştırma sonuçlarında okul öncesi öğretmenlerinin değindikleri noktalar arasında yaratıcı drama çalışmaları için okullarda bir alan/sınıf oluşturulması gerekliliğine dair ihtiyaç göze çarpmaktadır. Ceylan Çuha (2013)'nın okul öncesi öğretmenleri ile gerçekleştirmiş olduğu çalışmasında da öğretmenlerden %43.4'ü eğitici drama çalışmalarını uygulayacağı alanın olmadığından söz etmiştir. Ayrıca okul öncesi dönemde yaratıcı drama etkinliklerine ilişkin içerik, kaynak azlığının giderilmesi, küçük yaş grupları ve özel gereksinimli bireyler için hazırlanacak yaratıcı drama etkinliklerine yönelik eğitim desteği de diğer öneriler arasında yer almaktadır. Çetingöz (2014)'ün çalışmasında da okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama konusunda eğitimsel destek bekledikleri konuların başında hizmetiçi eğitim, uygulamalı kitap desteği, kurslar, uzman izleme, eğitim ortamının ihtiyaçlarının giderilmesi gelmektedir.

Bu sonuçlar ışığında; okul öncesi öğretmenlerine yönelik yaratıcı drama etkinliklerinin planlanması ve uygulanmasına ilişkin yüz yüze hizmet içi eğitimler, seminerler, kurs/atölye çalışmaları düzenlenebilir.

Yaratıcı drama çalışmalarının yaygınlaştırılmasını üstlenen kurum ve kuruluşlar aracılığı ile okul öncesi öğretmenleri için yaratıcı drama eğitmen/liderlik eğitimi programları uygulanabilir.

Okullarda drama sınıflarının oluşturulması ve bu sınıflarda drama sürecinde kullanılabilecek müzik çalar, çeşitli maskeler, kostümler, kumaş, tül parçaları vb. materyallerin temin edilmesi sağlanabilir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcı drama etkinliklerinin planlanması ve uygulanmasına dair görüşlerine başvurularak elde edilen sonuçlar doğrultusunda eğitim fakültelerindeki drama derslerinin içeriği noktasında düzenlemeler yapılabilir.

Ayrıca okul öncesi öğretmenlerinin drama etkinliklerini planlama ve uygulamalarına yönelik olarak görüşme formu dışında gözlem, deneysel çalışmalar gibi farklı araştırma yöntemleri ile araştırmalar planlanabilir.

**Bu araştırma; 24-26 Ekim 2022 tarihinde Diyarbakır'da düzenlenen 6. Uluslararası Avrasya Spor, Eğitim ve Toplum Kongresi'nde özet bildiri olarak sunulmuştur.

KAYNAKLAR

- Adıgüzel, H. Ö. (1993). *Oyun ve yaratıcı drama ilişkisi* (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi.
- Adıgüzel, H. Ö. (2008). Okul öncesinde drama etkinlikleri ve ortamları. Ali Öztürk (Ed.), *Okul öncesinde yaratıcılık ve drama eğitimi* (s.225-242). Anadolu Üniversitesi.
- Adıgüzel H. Ö. (2018). *Eğitimde yaratıcı drama*. (2. Baskı). Yapı Kredi Yayınları.
- Adıgüzel, H. Ö. (2000). Yaratıcı drama öğretmeni yetiştirmenin önemi ve gerekliliği. *Eğitim ve Yaşam Dergisi*. Kış, 5, 17-18.
- Aktaş Arnas, Y. (2008). Okul öncesi eğitimde dramanın planlanması. Ali Öztürk (Ed.), *Okul öncesinde yaratıcılık ve drama eğitimi* (s.181-205). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi.
- Aktın, K. ve Aşçı, A. (2021). Okul öncesi sınıflarında öğrenme merkezlerine yönelik öğretmen görüşleri. *Başkent University Journal of Education*, 8(1), 57-66.
- Akyel, Y. ve Çalışkan, N. (2013). Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin drama yöntemi yeterliliklerinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3), 161-173.
- Akyol Köksal, A. (2003). Drama ve dramanın önemi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1(2).
- Altay, M. (2018). *Okul öncesi eğitim kurumlarında, öğrenme merkezlerinin düzenlenmesinin ve kullanılmasının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi* (Doktora tezi), Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Aral, N., Baran, G., Bulut, Ş. ve Çimen, S. (2003). *Eğitimde drama*. Ya-pa.
- Aral, N., Köksal Akyol, A. ve Can Yaşar, M. (2007). *Okul öncesi dönemde drama etkinlikleri. Oluşum*.
- Aydın, M. (2004). *Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenlerin drama etkinliklerindeki yeterlikleri* (Doktora tezi). Anadolu Üniversitesi.
- Aydın, Ö. ve Aykaç, N. (2016). Yaratıcı drama yöntemi ile verilen eğitimin okul öncesi öğrencilerinin çevre farkındalığına etkisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 11(1), 1-16. DOI: 10.21612/yader.2016.001
- Aydoğdu, F., ve Ulaş, A. H. (2017). Bütünleştirilmiş kukla ve drama etkinliklerinin okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal duygusal gelişimlerine etkisi. *Akademik Bakış Dergisi*, 59, 346-354.
- Aysan, F., Gürşimşek, I., Bilen, S., Yıldız, V., ve Türnüklü, A. (2004). Öğretmen adaylarının okul öncesi sanat etkinliklerine ve kendi yeterliklerine ilişkin görüşleri. *Erken Çocukluk Eğitiminde Sanat Sempozyumu* (s. 39- 59). Morpa Kültür Yayınları.
- Aysu, B., ve Aral, N. (2016) Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenme merkezleri hakkındaki görüş ve uygulamalarının incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(2), 561-257.
- Bağ, C. ve Çeviker Ay, Ş. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin öğretmen yeterlikleri ve hizmet içi eğitim ihtiyaçları. *Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 289-312.

- Baldwin, P. ve Fleming K. (2003). *Teaching literacy through drama. Creative approaches*. Routledge Falmer.
- Baldwin, P. ve Waters, M. (2009). *School improvement through drama*. Network Continuum Education.
- Baldwin, P. (2009). *School improvement through drama: A creative whole class, whole school approach*. Network Continuum Education.
- Bayrak Çelik, S. (2019). Okul öncesi öğretmenlerin drama etkinliklerindeki yeterliliklerinin belirlenmesi. *Kesit Akademi Dergisi*, (21), 221-225.
- Bayrak, A. ve Akkaynak, M. (2020). Okul öncesi eğitimde yaratıcı drama eğitiminin duyu düzenleme ve sosyal problem çözme becerilerine etkisi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 7(2), 1343-1381.
- Bilir, Z. ve Çavuş, Z. S. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının okula geçiş süreçlerinin öğretmenlerin hazırladıkları eğitim programlarınca desteklenme düzeyinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(16), 234-247. DOI:10.16990/SOBIDER.3828
- Bolton, G. (1985). Changes in thinking about drama in education. *Theory into Practice*, 24(3), 151-157. <https://doi.org/10.1080/00405848509543166>
- Chan, Y.P. (2009). In their our words: How do students relate drama pedagogy to their learning in curriculum subjects? *The Journal of Applied Theatre and Performance*, 14(2), 191-209. <https://doi.org/10.1080/13569780902868770>
- Çabuk, B., Er, B., Karageyik, S. ve Tokgöz, K. (2018). Okul öncesi dönemdeki ikili ve okul öncesi eğitim eğitimiyle ilgili eğitimlerinin incelenmesi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Özel Sayısı*, 4, 12-43.
- Çakır, A. (2011). *Okul öncesinde ilgi köşelerinin düzenlenmesinin ve kullanılmasının öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi.
- Çetingöz, D. (2014). Ana sınıfı öğretmenlerinin yaratıcı drama etkinlikleri uygulamaya yönelik yeterlik algıları. *İlköğretim Çevrimiçi*, 13(2), 453-467.
- Çetingöz, D. ve Cantürk-Günhan, B. (2011). Drama uygulamalarının okul öncesi eğitimi öğretmen adaylarının drama etkinlikleri planlama becerilerine yönelik görüşleri üzerindeki etkileri. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 89-99.
- Çobanoğlu, R., Yıldırım, A. ve Çapa Aydın, Y. (2020). Okul öncesi eğitimin niteliğine bir bakış: Aileler, öğretmenler ve çalışma koşulları ile ilgili sorunlar. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 407-430. Doi: 10.14689/issn.2148-624.1.8c.2s.1m
- Çuha, N. (2013, Mayıs, 10-11). *Okul öncesi öğretmenlerinin eğitici drama çalışmalarına yönelik yeterliliklerinin belirlenmesi*. (Sözlü sunum). VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu, Sakarya, Türkiye.
- Dalbudak, B. U. Z. ve Akyol, A. K. (2008). Anaokulu öğretmenlerinin eğitim programlarında drama etkinliklerine yer verme durumlarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17(1), 169-188.

- Demirci, F. G. ve Şıvgın, N. (2017). Okul öncesi öğretmenlerinin öğrenme merkezleri ile ilgili uygulama ve görüşleri. *Electronic TurkishStudies*, 12(18), 271-292. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.12092>
- Ertürk Kara, H. G., Yılmaz, Z. N. ve Aydın Şengül, Ö. (2018). Çevresel farkındalık geliştirmede yaratıcı drama yöntemi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(12), 348-358.
- Fleming, M., Merrell, C. & Tymms, P. (2004). The impact of drama on pupil's language, mathematics and attitude in two primary schools. *Research in Drama Education*, 9(2), 177-197. <http://dx.doi.org/10.1080/1356978042000255067>
- Güven, G., Ahi, B., Tan, S. ve Karabulut, R. (2013). Okul öncesi öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri hakkındaki görüşleri. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 34(1), 25-49.
- Güven, İ. (2011). Okul öncesi drama etkinliklerinde ilkeler. Ali Öztürk (Ed.). *Okul öncesinde drama* (s.17-38). Anadolu Üniversitesi.
- Hendy, L. ve Toon, L. (2001). *Supporting drama and imaginative play in the early years*. Open University Press.
- Horzum, S. (2022). *Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemini kullanabilmelerine yönelik özyeterlik algıları ve farklı değişkenler açısından incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Pamukkale Üniversitesi.
- Kandır, A. (2003). Yaratıcı dramanın okul öncesi eğitim programındaki yeri ve hedefleri. Özlem Ersoy (Ed.), *Okul öncesi eğitimde drama teoriden uygulamaya* (s.19-28). Kök.
- Kandır, A., Özbey, S. ve İnal, G. (2009). Okul öncesi öğretmenlerinin eğitim programlarını planlama ve uygulamada karşılaştıkları güçlüklerin incelenmesi. *Journal of International Social Research*, 1(6), 372-387.
- Karamustafaoğlu, S., Ayvalı, L. ve Ocak, Y. (2018). Okul öncesi eğitimde informal ortamlara yönelik öğretmenlerin görüşleri. *İnformel Ortamlarda Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 38-65.
- Kaya Y. ve Antepli, S. (2018). Okul öncesi dönemde yaratıcı drama yoluyla değerler eğitimi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 13(2), 237-250. DOI: 10.21612/yader.2018.017
- Kiliç, Z., Tunçeli, H. İ. ve Ünsal, F. Ö. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin eğitim-öğretim süreçlerinde uygulamayı tercih ettikleri etkinlik türlerine ilişkin görüşleri. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 54(1), 69-90. <https://doi.org/10.30964/auebfd.696279>
- Kurtulmuş, Z., Ersoy, Ö., Kaynak Ekici, K. B. ve Özkan, H. K. (2017, Ekim, 21-23). *Okul öncesi öğretmenlerinin özel gereksinimi olan çocukla çalışma konusundaki görüşleri*. (Sözlü sunum). II. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu, Alanya, Türkiye.
- Lobman, C., & Lundquist, M. (2007). *Unscripted learning: Using improve activities across K-8 curriculum*. Teachers College Press.
- Mages, W. (2006). Drama and imagination: A cognitive theory of drama's effect on narrative comprehension and narrative production. *Research in Drama Education*, 11(3), 329-340. DOI:10.1080/13569780600900750
- Mayesky, M. (2006). *Creative activities for young children*. Thomson Delmar Learning.

Metinnam, İ. (2019). Sınıf öğretmenliği adaylarının yaratıcı drama oturumu planlama sürecinde yaşadıkları sorunların incelenmesi. *Yaratıcı drama dergisi*, 14(2), 219-242. DOI: 10.21612/yader.2019.013

Mili Eğitim Bakanlığı (MEB) (2024). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. <https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/guncellenenokuloncesiegitimprogrami.pdf>

Nakaş, R. (2020). *Okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan okul öncesi öğretmenlerinin drama alanındaki yeterliliklerinin belirlenmesi (Altındağ ilçesi örneği)*. (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi.

Neelends, J. ve Goode, T. (2015). *Structuring drama work*. Cambridge University Press.

Orcan Kaçan, M., Dedeoğlu Aktuğ, N., Karaçelik, S. ve Kimzan, İ. (2021). Okul öncesi sınıflarda öğrenme merkezlerinin incelenmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 436-451. DOI: 10.21666/muefd.761825.

Osanmaz, M. S. B. ve Akman, B. (2018). Okul öncesi öğretmenlerinin eğitim programları içerisinde kullandıkları planlardaki değerlendirme boyutlarının incelenmesi. Dinçer S. (Ed.), *Değişen Dünyada Eğitim* (s.81-94). Pegem Akademi.

Ogelman, G. H. ve Karakuzu, E. (2016). MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda belirtilen öğrenme merkezlerinin uygulamaya yansımalarının incelenmesi: Aydın ili örneği. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(2),73-98.

Ömeroğlu, E. (2006). Yaratıcı drama etkinliklerinde öğretmenin rolü. Ömeroğlu, E. vd., (Ed.). *Okul öncesi eğitimde drama* (s.73-80). Kök.

Ömeroğlu, E., Ersoy, Ö., Tezel Şahin, F., Kandır, A., Turla, A. (2004). *Okul öncesi eğitimde drama: Teoriden uygulamaya*. Kök.

Önder, A. (2007). *Yaşayarak öğrenme için yaratıcı drama*. Epsilon.

Özbek, S. (2009). *Okul öncesi öğretmenlerinin fen etkinliklerine ilişkin görüşleri ve uygulamalarının incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi.

Özyürek, A. ve Kılınç, N. (2015). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki öğrenme merkezlerinin çocukların serbest oyun davranışları üzerine etkisi. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 125-138.

Prentice, R. (2000). Creativity: a reaffirmation of its place in early childhood education. *Curriculum Journal*, 11(2): 145-158. <https://doi.org/10.1080/09585170050045173>

Ramazan, O., Arslan Çiftçi, H., ve Tezel, M. (2018). Okul öncesi sınıflarındaki öğrenme merkezlerinin durumunun belirlenmesi ve öğretmenlerin öğrenme merkezleri hakkındaki görüşlerinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 2(2), 213–233. <https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.196720182258>.

Sadık, F., ve Dikici Sığırtmaç, A. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin sınıf yönetim becerileri ve uygulamalarına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *TurkishStudies*, 11(14), 631-664. <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9630>

Sağlam, M. ve Aral, N. (2015). Okul öncesi öğretmenlerin fen etkinlikleri hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(3), 87-102. DOI: 10.17679/iuefd.16308213.

- Saygın, D. ve Yalman Polatlar, D. (2021). Okul öncesi eğitim programında bulunan eğitim planlarının öğretmenler tarafından değerlendirilmesi. *Talim*, 4(2), 71-101. <http://dx.doi.org/10.37344/talim.2021.15>
- Soydan, S. B. (2019). Okul öncesi eğitim etkinlik planlarının etkinlik çeşidi ve bireysel-küçük/büyük grup olarak planlanması açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 27(3), 1081-1092. <https://doi.org/10.24106/kefdergi.2585>
- Türkeç Aktaş, Y. (2012). *Okul öncesi öğretmenlerinin yeterlilik düzeyleri*. (Yüksek Lisans tezi). Adnan Menderes Üniversitesi.
- Türkoğlu, B. (2019). Okul öncesi öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının perspektifinden okul öncesi dönemde drama etkinlikleri. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 14(1), 137-160. DOI: 10.21612/yader.2019.007
- Ülker Erdem, A., Aydos, E. ve Gönen, M. (2017). Okul öncesi eğitim ortamlarında yaratıcı drama kullanımı: öğretmenler ve öğretmen adayları perspektifinden bir inceleme. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 409-424.
- Ünver, G. ve Erdamar, G. (2015). Türkiye’de erken çocukluk dönemi öğretmenlerinin eğitim programı geliştirme sürecine katkıları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(1), 215-234.
- Üstündağ, T. (2006). Yaratıcı drama eğitim programının öğeleri. H. Ömer Adıgüzel (Ed.), *Yaratıcı drama* (s.466-484). Natürel.
- Yayla Ceylan, Ş., Erbay, F., Özyürek A. ve Ömeroğlu E. (2010). *Okul öncesi eğitimde dramatik etkinliklerden dramaya teoriden uygulamaya*. Eğiten.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin.
- Zembat, R., Tosun, D., Çalış, N. B. ve Yılmaz, H. (2020). Okul öncesi eğitimde doğal ve artık materyallerin kullanımına yönelik öğretmen görüşleri. *Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 19-32.
- San, İ. (1990). Eğitimde yaratıcı drama. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 23(2), 573-582. https://doi.org/10.1501/Egifak_0000000780
- San, İ. (1991). Yaratıcı drama-Eğitsel boyutları. H. Ömer Adıgüzel (Ed.). *Yaratıcı Drama* (s. 81-90). Naturel.
- Sözkesen, A., ve Samur, A. Ö. (2015). 60-72 aylık çocukların değer eğitiminde öykü temelli yaratıcı drama yönteminin etkisi. *On Dokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 36(2), 105-117.
- Szecsı, T. (2008). Creative drama in preschool curriculum: Teaching strategies implemented in Hungary. *Child Education*, 85(2), 120.
- Tezel Şahin, F. (2004). Oyun ve drama. Ömeroğlu E. (Ed.) *Okul öncesi eğitimde drama* (s. 11-18). Kök.
- Yazıcı, T. (2013). Okul öncesi öğretmen adaylarının drama eğitimi yeterlilik düzeylerinin belirlenmesi. *Dicle Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(10), 115-141.